Sylwetka naukowa profesora zw. dr. hab. Stefana Abta

Stefan Abt urodził się 22 lutego 1937 roku w Śmiglu (woj. leszczyńskie), w rodzinie kupieckiej. Szkołę podstawową ukończył w Śmiglu, a maturę uzyskał w 1953 roku w gimnazjum w Kościanie.

W latach 1953-1957 studiował na Wydziale Handlowym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu i uzyskał stopień magistra ekonomii (w zakresie statystyki). Pracując już, podjął kolejne studia: w latach 1958-1963 na Wydziale Matematyczno-Fizyczno-Chemicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, uzyskując stopień magistra matematyki, w latach 1964-1969 na Wydziale Filozoficzno-Historycznym tegoż Uniwersytetu, uzyskując stopień magistra historii, a w latach 1981-1984 na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu, uzyskując absolutorium studiów teologicznych, po czym w 2000 roku otrzymał stopień magistra teologii na Wydziale Teologicznym UAM w Poznaniu.

Tytuł doktora nauk ekonomicznych nadała mu w 1964 roku Rada Wydziału Ogólnoekonomicznego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu na podstawie rozprawy doktorskiej „Stosowanie statystycznej kontroli w badaniu jakości wędlin". Stanowisko docenta w WSE w Poznaniu otrzymał w 1972 roku. Stopień naukowy doktora habilitowanego nadała mu w 1991 roku Rada Wydziału Ekonomiki Obrotu Akademii Ekonomicznej w Krakowie, na podstawie rozprawy habilitacyjnej „Optymalizacja struktur konsumpcji". Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego otrzymał w roku 1996, a w grudniu 2000 roku profesora zwyczajnego.

W roku 1957 podjął pracę na Uczelni jako asystent w Katedrze Statystyki ówczesnej Wyższej Szkoły Ekonomicznej. Studia matematyczne na Uniwersytecie umożliwiły Mu zajęcie się profesjonalnie dydaktyką w zakresie matematyki, statystyki matematycznej, a w dalszej kolejności doprowadziły do poszukiwania nowych w tym czasie narzędzi badawczych – komputerów. Wiedzę w tym zakresie zdobywał również w formie studiów indywidualnych, a także na odpowiednich kursach oraz w Szkołach Letnich zagranicznych (m.in. Węgry). Inspiracją do tego były prowadzone badania z zastosowaniem metod statystycznych, w zakresie demografii oraz statystycznej kontroli jakości.

Zdobyta wiedza i prowadzone zajęcia dydaktyczne umożliwiły Mu podjęcie starań o zainstalowanie komputera (ODRA-1013) na Uczelni, które uwieńczone zostały w 1967 roku utworzeniem Pracowni Przetwarzania Danych. Rozwijana w tym kierunku dydaktyka zdobyła szybko popularność. Pozwoliło to na zainstalowanie drugiej maszyny cyfrowej (ODRA-1304) i znaczne powiększenie pracującego zespołu (łącznie 74 osoby dydaktyczne i naukowo-techniczne). Podniosło to Pracownię do rangi Ośrodka Przetwarzania Informacji, którym kierował w latach 1974-1976. W roku 1976 wydzielono z Ośrodka Zakład Systemów Informatycznych jako komórkę dydaktyczną ściśle współpracującą z Ośrodkiem, co – łącznie z otrzymanym etatem docenta w 1972 roku – przyczyniło się do przeniesienia punktu ciężkości na pracę naukowo-dydaktyczną.

Stefan Abt prowadził wykłady i ćwiczenia w AE w Poznaniu m.in. z następujących przedmiotów: statystyka, SKJ, matematyka wyższa, wprowadzenie do zastosowań matematyki w ekonomii, wstęp do informatyki, metody numeryczne, projektowanie systemów informatycznych, wstęp do teorii decyzji, a na Politechnice Poznańskiej z teorii informacji. W roku 1969 podjął się zorganizowania Podyplomowego Studium Organizacji Przetwarzania Danych i kierował nim do roku 1978, mając tam też zajęcia dydaktyczne, dzięki czemu nawiązał kontakty z praktyką gospodarczą. Prowadził również seminaria dyplomowe i magisterskie na studiach dziennych i zaocznych, a także seminarium doktorskie, doprowadzając wówczas jedną osobę do uzyskania stopnia doktora (pozostali uczestnicy uzyskali stopień doktora pod innym kierownictwem).

Od 1 stycznia 1981 roku podjął pracę na 1/2 etatu w Instytucie Gospodarki Magazynowej w Poznaniu, a od października 1981 roku pracował w pełnym wymiarze w IGM. Przez wiele lat był członkiem Rady Naukowej Instytutu.

Wśród tematów praktycznych, związanych ściśle ze stosowaniem systemów informatycznych do wspomagania zarządzania przedsiębiorstwami, należy wymienić: „Założenia kompleksowego systemu automatycznej ewidencji surowców i wyrobów gotowych z wykorzystaniem kodów kreskowych (na przykładzie ZPOW Pudliszki)", wraz z odcinkowymi wdrożeniami, a także „Możliwości wykorzystania kodów identyfikacyjnych na szczeblu przedsiębiorstwa hurtowego (branża spożywcza)". Stanowiły one kolejny krok w kierunku fundamentów nowoczesnej logistyki, która staje się coraz bardziej potrzebna w gospodarce, a mogła być wdrażana odcinkowo poprzez odpowiednie systemy informatyczne, wspomagające handel i zaopatrzenie. Dokonane przemiany polityczno-społeczne i gospodarcze w Polsce wymagały nowego kierunku w zakresie metodyki – tj. uwzględniającego warunki gospodarki rynkowej zamiast centralistycznie sterowanej. Podjął więc Profesor badania w zakresie wymogów eurologistyki oraz zasad budowy logistycznych centrów dystrybucji, koncentrując cały wysiłek na nowoczesnej organizacji łańcuchów zaopatrzeniowych, z uwzględnieniem specyfiki regionalnej. Wraz z zespołem opracował wdrożenie systemu logistycznego dla przedsiębiorstwa produkującego fotele samochodowe INTER GROCLIN AUTO w Grodzisku Wielkopolskim.

Zaangażowanie się w problematykę logistyczną sprawiło, że powierzono Mu jako sekretarzowi naukowemu zorganizowanie w dniach 4-5 grudnia 1991 roku pierwszego międzynarodowego sympozjum logistycznego, w którego efekcie powstało Polskie Towarzystwo Logistyczne z siedzibą w Poznaniu. Profesor Abt dostrzegł jednocześnie konieczność pilnego modernizowania nauczania w tym zakresie, dlatego w marcu 1992 roku zorganizował Katedrę Systemów Logistycznych na Wydziale Towaroznawstwa Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, przechodząc tym samym na pełne zatrudnienie do AE (pozostając w IGM na 1/3 wymiaru etatu, dla zakończenia podjętych tam wcześniej tematów badawczych). Katedrą tą kierował do chwili śmierci. Uważał, że przygotowanie menedżerów, wykorzystujących wspomaganie komputerowe do podejmowania decyzji, wymaga: postawy aktywnego wprowadzenia do zastosowań matematyki w ekonomii, wprowadzenia do informatyki, poznania metod analizy statystycznej (już na bazie pakietu komputerowego, na przykład Statgraph) oraz zastosowań mikrokomputerów w biznesie. Ten blok czterech przedmiotów stanowił podstawę do rozwijania nabytych umiejętności na zajęciach z logistyki, a ściślej z systemów logistycznych dystrybucji żywności czy też z systemów decyzyjnych.

W prowadzonym seminarium doktorskim dla grupy młodych pracowników AE i wojskowych ze współpracującej z Akademią Wyższej Oficerskiej Szkoły Służb Logistycznych przygotowującej kadry logistyków uczestniczyło dwanaście osób. Rezultatem tych prac były dwie kolejne obrony prac doktorskich i otwarcie dalszych.

Modernizacji procesu nauczania towarzyszyło realizowanie tematów badawczych w zakresie systemów logistycznych prowadzone na terenie Uczelni (tematy w zakresie możliwości zastosowań logistycznych systemów produkcji i dystrybucji) oraz Instytutu Logistyki i Magazynowania (dawniej Instytutu Gospodarki Magazynowej). Mając na uwadze konieczność inspirowania nowoczesnych rozwiązań elektronicznych (EDI), a także usprawnienia rozliczeń w systemach logistycznych, Profesor zdecydował się na podjęcie zajęć w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu.

Pracując w IGM, jednocześnie prowadził zajęcia dydaktyczne m.in. na Politechnice Poznańskiej i w Ośrodku Doskonalenia Kadr Kierowniczych, a także na kursach TNOiK, w zakresie informatyki, oraz systemów symulacji komputerowej w Poznańskiej Szkole Menedżerów.

Od roku 1984 (z małą przerwą) do roku 1990 pełnił funkcję redaktora naczelnego ogólnopolskiego kwartalnika „Problemy Magazynowania i Transportu", później redaktora działowego. Wchodził w skład kolegium redakcyjnego periodyku „Logistyka i Jakość". Piastował godność wiceprezesa poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Statystycznego oraz wiceprezesa Ogólnopolskiego Towarzystwa Symulogicznego.

Wybór w czerwcu 1992 roku na prezesa Oddziału Wielkopolskiego Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa sprawił, że w pracy społecznej mógł lepiej godzić kontakty z przedsiębiorstwami i przedstawicielami praktyki

gospodarczej, wybór zaś na wiceprezesa Zarządu Głównego TNOiK ds. nauki, zobligował go do rozwijania metod naukowej organizacji.

Był członkiem międzynarodowego towarzystwa logistycznego z siedzibą we Frankfurcie n. Menem, dzięki czemu mógł realizować prace w zakresie eurologistyki. W ramach współpracy z Uniwersytetem Viadrina we Frankfurcie nad Odrą sfinalizował jako redaktor naukowy współautorskie opracowanie *Logistyka ponad granicami* (ILiM, Poznań 2000). Podsumowaniem prac nad uporządkowaniem zarządzania logistycznego była książka *Zarządzanie logistyczne w przedsiębiorstwie* (PWE, Warszawa 1998) oraz *Zarządzanie logistyczne w ćwiczeniach* (MD 54, Wyd. AE, Poznań 1999), a efektem pracy zespołu katedralnego była książka *Przygotowanie systemów logistycznych* (Zeszyt Naukowy nr 269, Wyd. AE, Poznań 1999) oraz przygotowywany kolejny Zeszyt Naukowy.

Dorobek naukowy Profesora obejmuje przeszło 330 publikacji i opracowań zawartych na rzecz praktyki (nie licząc publicystyki), oraz książki, m.in. *Matematyczno-statystyczne podstawy analizy rynku* (PWE, 1972), *Systemy logistyczne w gospodarowaniu. Teoria i praktyka logistyki* (Wyd. AE, Poznań, 1995, 1996, 1997), *Logistyka w teorii i praktyce* (Wyd. AE, Poznań 2000).

Profesor Stefan Abt był członkiem Komisji Nauk Towaroznawczych (Nauk o Jakości) Polskiej Akademii Nauk (Oddział w Poznaniu) i członkiem Normalizacyjnej Komisji Problemowej ds. „Logistyki, kodów kreskowych i gospodarki magazynowej" Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Był członkiem Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa, piastując przez dwie kadencje funkcję prezesa Oddziału Wielkopolskiego, członkiem jego Głównej Rady Naukowej, ponadto był prezesem Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Logistycznego.

Wśród najważniejszych nagród i odznaczeń, które otrzymał Profesor, należy wymienić:

- nagroda NOT za rozwój informatyki (1968 r.),
- brązowy i srebrny medal za zasługi dla obronności kraju (1969 i 1977 r.),
- nagroda ministra indywidualna III stopnia (1968 r.),
- nagroda ministra indywidualna II stopnia (1975 r.),
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1995 r.),
- Medal Komisji Edukacji Narodowej (1996 r.).

W działalności pozanaukowej Profesora poczesne miejsce zajmowała aktywność od 1980 roku w ruchu Pomocników Matki Kościoła i Odnowie w Duchu Świętym i w Ruchu Światło-Życie w ramach Domowego Kościoła. Od roku 1994 piastował funkcję prezesa koła nr 5 w Stowarzyszeniu Rodzin Katolickich przy parafii Pierwszych Męczenników Polski w Poznaniu, a ponadto był wykładowcą na Studium Rodziny Papieskiego Wydziału Teologicznego w Poznaniu. Nade wszystko cenił życie rodzinne. W wolnych chwilach kolekcjonował wydawnictwa albumowe i nagrania muzyki klasycznej.

Bogdan Sojkin